

ترانه های باباطاهر

از روی نسخهٔ تصحیح شدهٔ

دانشمند فقید

وحید دستگردی

باهتمام

حسن معرفت

ناشر

کانون معرفت - تهران - لاله‌زار

هزاران لاله گوین در جهان بی
همه بر مو دهن بر دل گران بی

الاله خوم که خوشرنگست و خوشبو
سر افراز همه الالیان بی

بنام خدا

تن محنت کشی دیرم خدایا — دل حسرت کشی دیرم خدایا

ز شوق مسکن و داد غریبی — بسینه آتشی دیرم خدایا

بی ته یارب به بستان گل نرویا — اگر رویا کسش هرگز نبویا

بی ته هر کس بخنده لب گشایه — رخش از خون دل هرگز نشویا

ببندم شال و پوشم قدک را — بنازم گردش چرخ و فلک را

بگردم آب دریاها سراسر — بشویم هر دو دست بی نمک را

ته که ناخوانده‌ای علم سماوات ته که نابرده ره در خسرابات
ته که سود و زیان خود ندانی به یاران کی رسی هیهات هیهات

اگر دل دلبره دلبر کدام است وگر دلبر دله دل را چه نام است
دل و دلبر بهم آمیته وینم ندونم دل که و دلبر کدام است

شب تار است و سنگستان و مو مست قدح از دست مو افتاد و نشکست
نگهدارنده‌اش نیکو نگه داشت وگرنه صد قدح نفتاده بشکست

بیته تا کاسهٔ چشمم سرایت میان هر دو چشمم جای پایت
ازآن ترسم که ناغافل نهی پا نشیند خار مژگانم به پایت

بود درد مو و درمانم از دوست — بود وصل مو و هجرانم از دوست

اگر قصابم از تن واکرو پوست — جدا هرگز نگردد جانم از دوست

نه دوری از برم دل در برم نیست — هوای دیگری اندر سرم نیست

بجان دلبرم کز هر دو عالم — تمنای دگر جز دلبرم نیست

خرم کوهان خرم کوهان خرم دشت — خرم آنان که این آلالیان گشت

وسی هستند و وسی شند و وسی ید — همان کوه و همان هامون همان دشت

بهار آمد بصحرا و در و دشت — جوانی هم بهاری بود و بگذشت

سر قبر جوانان لاله رویه — دمی که مهوشان آیند بگلگشت

نمی‌پرسی ز یار دلفکارت — که واکیان گذشت باغ و بهارت

ته یادمو در این مدت نکردی — ندانم واکیان بی سروکارت

شیر مردی بُدم دلم چه دونست — اجل قصدم کرد و شیر ژیونست

ز موشی شیر ژیان پرهیز میکرد — تنم وا مرگ جنگیدن ندونست

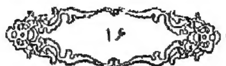
لی برزیگری نالان در این دشت — بچشم خون فشان آلاله میکشت

همی کشت و همی گفت ای دریغا — که باید کشتن و هشتن در این دشت

نفس شومم بدنیا بهر آنست — که تن از بهر موران پروراست

ندونستم که شرط بندگی چیست — هرزه بورم بمیدان جهانست

دلی دیرم خریدار محبت — کز او گرم است بازار محبت

لباسی بافتم بر قامت دل — ز پود محنت و تار محبت

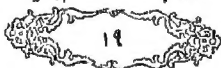
قضا پیوسته در گوشم بواج — که این درد دل تو بی علاج

اگر گوهر بی خواهان نداری — همین این جان تو که بی رواج

ز دست دیده و دل هر دو فریاد — هر آنچه دیده بیند دل کند یاد

بسازم خنجری نیشش ز پولاد — زنم بر دیده تا دل گردد آزاد

خرم آنان که از تن جان ندانند — ز جانان جان جان جانان ندانند

بدردش خوکران سالان ماهان — بدرد خویشتن درمان ندانند

۲۰

هر آنکس عاشق است از جان نترسد — عاشق از کند و زندان نترسد

دل عاشق بود گرگ گرسنه — که گرگ از هی هی چوپان نترسد

۲۱

خوشا آنان که هر شامان ته وینند — سخن وا ته کرن وا ته نشینند

گرم دستم نبی آیم ته وینم — بشم آنان بوینم که ته وینند

۲۲

خوشا آنان که از پا سر ندونند — میان شعله خشک و تر ندونند

کنشت و کعبه و بتخانه و دیر — سرائی خالی از دلبر ندونند

۲۳

لاله کاران دگر لاله مکارید — باغبانان دو دستان از گل بدارید

اگر عهد گلان این بو که دیدم — بیخ گل بر کنید و خار بکارید

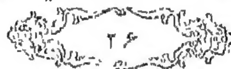
غم عشقت بیابان پرورم کرد / هوای بخت بی بال و پرم کرد

بمو گفتی صبوری کن صبوری / صبوری طرفه خاکی بر سرم کرد

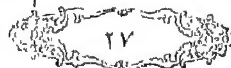
الهی گردن گردون شود خرد / که فرزند یتیمان را گلی برد

یکی نایه فلانی زنده وابی / همه گویند فلان ابن فلان مرد

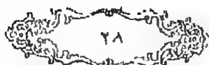
دگر شو شد که مو جانم بسوزد / گریبان تا بدامانم بسوزد

برای خاطر یک سبزه رنگی / همی ترسم که ایمانم بسوزد

خوشا آنانکه سودای تو دیرند / که سر پیوسته در پای تو دیرند

بدل دیرم تمنای کسانی / که اندر دل تمنای تو دیرند

۲۸

خوشا آنانکه هستند از بر ندانند — نه حرفی وانویسند نه بخوانند

چو مجنون رو نهند اندر بیابان — در این کوها و آن آهو چرانند

۲۹

مو که یارم سه یاری ندارد — مو که دردم سبکباری ندارد

همه واجن که یارت خواب نازد — چنو خوابه که بیداری ندارد

۳۰

شوانم خواب در مرزگلان کرد — گلم واچید و خوردم از زیان کرد

باغبان دیده که مو گل دسته دیرم — هزاران خار بر گل پاسبان کرد

۳۱

گیج دو گیجم ار کافر گیج میراد — چنان گیجم که کافر هم مویشاد

بر این آئین که مو را جان دل داد — شمع و پروانه را پرویج میداد

دلم بی وصل تو شادی مبیناد   بغیر از محنت آزادی مبیناد

خراب آباد دل بی مقدم تو   الهی هرگز آبادی مبیناد

مرا نه سر نه سامان آفریدند   پریشانم پریشان آفریدند

پریشان خاطران رفتند در خاک   مرا از خاک ایشان آفریدند

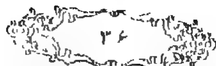
الاله کوهسارانم ته بی یار   بنفشه جو کنارانم ته بی یار

الاله کوهساران هفته‌ی بی   امید روزگارانم ته بی یار

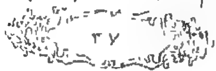
فلک زار و نزارم کردی آخر   جدا از گلعذارم کردی آخر

میان تخته نردم نشاندی   شش و پنجی بکارم کردی آخر

مو آن رندم که نامم بی قلندر — نه خوان دیرم نه مان دیرم نه لنگر

چو روز آیه بگردم گرد گیتی — چو شو آیه به خشتی وانهم سر

بدل نقش خیالت در شب تار — خیال خط و خالت در شب تار

مژه کردم بگرد دیده پرچین — که تا وینم جمالت در شب تار

مسلمانان سه دردا مو بیکبار — غریبی و اسیری و غم یار

غریبی و اسیری سهل وابو — غم یار مشکله تا چون شود کار

چره بازی بدم رفتم بنخجیر — سیه دستی زده بربال مو تیر

بوره غافل مچر در چشمه ساران — هرآن غافل چره غافل خوره تیر

دل مو بی ته دائیم بیقرار   بجز آزار مو کاری ندارد

دو دس بر سر زنه چون طفل بی جو   ز هجرت روز و شو آرمیش ندارد

دیدم آلاله‌ای در دامن خار   واتم آلالیا کی چینمت بار

بگفتا باغبان معذور میدار   درخت دوستی دیر آورد بار

دمی بوره ببین حالم ته دلبر   دلم تنگه شبی با مو بسر بر

ته گل بر سر زنی ای نوگل مو   بجای گل زنم مو دست بر سر

دلم زاره دلم زاره دلم زار   طبیبم آورید دردم کرید چار

طبیبم چون ببینه بر موی زار   کره درمون دردم ابشا چار

۴۴

ته فی نوشکرین دیاسمینی مو آن تن آذرینم مدگان تی
از آن ترسی درآغوشم بیائی کز آذر سیم گدازه زآب شکر

۴۵

گلش در زیر سنبل سایه پرور نهال قامتش نخلی است نوبر
زعشق آن گل رخسار سوری چو بلبل ناله و افغان برآور

۴۶

موکه سر در بیابانم شو و روز سرشک از دیده بارانم شو و روز
نه تب دیرم نه جایم میکند درد همیدونم که نالانم شو و روز

۴۷

ته که زودی بو چاره بیاموز که این تیره شوان اگه گرم روز
گهی واژم که کی بی روز وا بی گهی واژم که همسر گردنی روز

۴۸

بوره بلبل بنالیم از سر سوز　　　بوره عشق هر از مو بیاموز
تو از بهر گل چهروزه نالی　　　مو از بهر دلارامم شوو روز

۴۹

خداوندا بفریاد دلم رس　　　کس بیکس تونی مو مانده بیکس
همه گویند طاهر کس نداره　　　خدا یار منه چه حاجت کس

۵۰

غم درد مو از خط تار بپرس　　　درازی شو از بیمار بپرس
خلایق جملگی احوال پرسند　　　ته که جان و دلی یکبار بپرس

۵۱

شو تار دست و گرگان میزنن میش　　　دو زلفونت حمایل کن بوره پیش
از آن کنج لبت بوسی بموده　　　بگو راه خدا دادم بدرویش

۵۲

گلی که خوم بدادم پیچ و تابش | بآب دیدگانم دادم آبش
بدرگاه الهی کی روا بو | گل از مو دیگری گیره گلابش

۵۳

دلا دنگم دلا دنگم دلا دنگ | ز دستم شیشهٔ ناموس گر سنگ
همه واژن نبو بی نام و ننگی | کسی که عاشقه چش نام و چش ننگ

۵۴

دلی دیرم دلی دیوانه و دنگ | نترسم مو که دیرم نام و ننگ
از این دیوانگی روزی برآیم | که در دامان دلبر بزنم چنگ

۵۵

خوش آن روزی که قبرم میکره تنگ | ببالینم سرم خشت و گل و سنگ
دو پا در سبله و جان در بیابان | تنم با مار و موران میکره جنگ

وای آن روزی که در گورم کنن تنگ　　وریزن بر سرم خاک و خس و سنگ

نه پای آنکه از ماران گریزم　　نه دست آنکه با موران کنم جنگ

ولا پوشم ز دستت جامهٔ نیل　　نهم داغ غمت چون لاله بر دیل

دم از مهرت زنم بیچون دم صبح　　ازین دم تا دم صور سرافیل

خداوندا مو بیزارم ازین دل　　شو و روزان در آزارم ازین دل

ز بس نالیدم از نالیدنم تنگ　　زمو بستان که بیزارم ازین دل

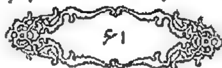
چه آذر به دو حالی یا دل یا دل　　مدام از خسته حالی یا دل یا دل

بنه گردن بسینه بر شاه مردان　　که تا شاید کام یابی یا دل یا دل

بگر شیر و پلنگی ایدل ایدل   بمو دایم بجنگی ایدل ایدل

اگر دستم رسد خونت بریجم   بوینم تا چه رنگی ایدل ایدل

لاله چین کو بسان لاله چین دل   هر چه شان واته بین لاله چین دل

اگر دکورم همه بیدانشم مو   ته که دو نو بیا و لاله چین دل

چشم واشم که تا یاری کره دل   بخستم گریه و زاری کره دل

بیا دیتی و بجوئی یاری چون مو   که از جان و دلت یاری کره دل

دلا غافل ز سبحانی چه حاصل   مطیع نفس شیطانی چه حاصل

بود قدر تو افزون از ملایک   تو قدر خود نمیدانی چه حاصل

زبوی زلف تو مفتونم ای گل   ز رنگ روی تو دلخونم ای گل

من عاشق ز عشقت بیقرارم   تو چون لیلی و من مجنونم ای گل

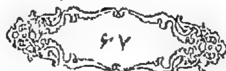
منم آن آتشین مرغی که فی الحال   بسوجم عالمی گر برزنم بال

مصور گر کشد نقشم بدیوار   بسوجم عالم از تاثیر تمثال

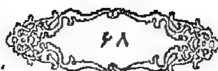
خدایا داد از این دل داد از این دل   که یکدم مو نگشتم شاد از این دل

چو فردا دادخواهان دادخوانند   بگویم صد هزاران داد از این دل

الهی واکیا شم واکیا شم   مو که بیدست و پایم واکیا شم

همه از در برانند واته آیم   تو که از در برانی واکیا شم

با این بی آشنائی بر کیاشم — با این بی خانمانی بر کیاشم
همه گر مو بروتن وا ته آیم — ته از درگر برانی وا کیاشم

الهی گر بواجیم ور نوازیم — ته ذاتی حاجتم را مو چه دانیم
اگر بنوازیم حاجت روا کن — اگر محروم سازی مو چه سازیم

اگر آئی بجانت وانوازم — وگر نائی زهجرانت گدازم
بیا دردی که داری بر دلم نه — بمیرم یا بسوزم یا بسازم

دو زلفونت بود تار ربابم — چه میخواهی ازین حال خرابم
ته که با مو سر یاری نداری — چرا هر نیمه شو آئی بخوابم

۷۲

بروی دلبری گر مایلستم — مکن منعم گرفتار دلستم

خدارا ساربان آهسته میران — که مووا ماندهٔ این قافلستم

۷۳

مو از قالو بلی تشویش دیرم — گنه از برگ و باران بیش دیرم

اگر لاتقنطوا دستم نگیره — مو از یا ویلتا اندیش دیرم

۷۴

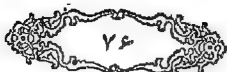
ز دست چرخ وارون اودیا — هزاران ناله و فریاد دیرم

نشسته دوستانم با خس و خار — چگونه خاطر خود شاد دیرم

۷۵

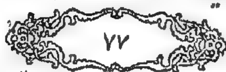
مو آن آزرده بی خانمانم — مو آن محنت نصیب سخت جانم

مو آن سرگشته خارم در بیابان — که هر بادی وزد پیشش دوانم

بوره سوته دلان تا ما بنالیم — ز دست یار بی پروا بنالیم

بشیم با بلبل شیدا بگلشن — اگر بلبل ننالد ما بنالیم

بصحرا بنگرم صحرا ته وینم — بدریا بنگرم دریا ته وینم

بهر جا بنگرم کوه و در و دشت — نشان از قامت رعنا ته وینم

نمیدانم که رازم واکه واژم — غم سوز و گدازم واکه واژم

چه واژم هر که دونه بگره فاش — دگر راز و نیازم واکه واژم

دو گز سوته دلانم چون ننالم — مو گز بیحاصلانم چون ننالم

نشسته بلبلان با گل بنالند — مو که دور از گلانم چون ننالم

۸۰

بوره سوته دلان گرد هم آییم — سخن وا هم کریم غم وانماییم
ترازو آوریم غمها بسنجیم — هر آن غمگین تریم وزنین تر آییم

۸۱

بوره یک شو منور کن وثاقم — مهل در محنت و درد فراقم
بطاق جفت ابروی تو سوگند — که مو جفت غمم تا از تو طاقم

۸۲

سو آن بحرم که در ظرف آمدستم — چو نقطه بر سر حرف آمدستم
بهر الفی الف قدی برآیه — الف قدم که در الف آمدستم

۸۳

مو که چون اشترم قانع بخارم — خوراکم خار و خرواری بیارم
ازین خرج قلیل و بار سنگین — هنوز از روی مالک شرمسارم

بشم واشم ازین عالم بدر شم   بشم از چین و ماچین دورتر شم

ببه دلدار پیغامی فرستم   که گر دوری خوشه من دورتر شم

بوره روزی که دیدارته وینم   گل و سنبل بدیدارته چینم

بوره بنشین برم سالان و ماهان   که تا سیرت بوینم نازنینم

بشفقت ای دلارا انگروستم   نوید وصل تو تا نشنوستم

بدل تخمم وفایت کشتم آخر   بجز اندوه و خواری ندروستم

نزونم موکه سرگردان چرایم   گهی گریان گهی نالان چرایم

همه دردانشان بی درد داران   نزونم موکه بی درمان چرایم

۸۸

دلم زار و حزینه چون ننالم
وجودم آتشینه چون ننالم

همه واجن که چون و چند نالی
چو مرگم در کمینه چون ننالم

۸۹

غمم غم بی و غمخوار دلم غم
غمم هم مونس و هم یار و همدم

غمم نهله که مو تنها نشینم
مریزا بارک الله مرحبا غم

۹۰

بی ته گلشن چو زندانه بچشمم
گلستان آذرستانه بچشمم

بی ته آرام و عمر و زندگانی
همه خواب پریشانه بچشمم

۹۱

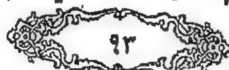
خوش آن ساعت که دیدار تو وینم
کمند عنبرین تار تو وینم

نوینه خرمی هرگز دل مو
مگر آندم که رخسار تو وینم

دلم دور است و احوالش نزونم   کسی خواهد که پیغامش رسونم

خداوندا ز مرگم مهلتی ده   که دیداری بدیدارش رسونم

بی ته بالین سیه ماره بچشمم   بی ته روزان شو تاره بچشمم

بی ته هرگه شوم سیر گلستان   گلستان سر بسر خاره بچشمم

سرکوه بلند چندان نشینم   که لاله سر درآره مو بچینم

چو لاله بی وفا بو بی وفا بو   نگار بی وفا مو چون گزینم

اگر چشمم بدوزی دو ته خوانم   وگر جسمم بسوجی سو ته خوانم

اگر با غم بری برچیدن گل   گل همرنگ و هم بوی ته خوانم

موکه افسرده حالم چون ننالم　　شکسته پر و بالم چون ننالم

همه گوین فلانی ناله کم کن　　ته آئی در خیالم چون ننالم

مو از جور بتان دل ریش دیرم　　زلاله داغ بر دل بیش دیرم

چو فردا نامه خوانان نامه خوانند　　مو از خجلت سری در پیش دیرم

بآهی گنبد خضرا بسوجم　　فلک را جمله سرتا پا بسوجم

بسوجم ار نه کارم را بسازی　　چه فرمائی بسازی یا بسوجم

بوره یکدم بنالیم و بسوجیم　　از آن روئی که هر دو تیره روجیم

ته بلبل حالش بیتر مثل مو نی　　نبو جز درد و غم یکسر روجیم

همه عالم پر از گرده چه واجم / چو مو دلها پر از درده چه واجم

سنبلی گشته بیم دامان الوند / او هم از طالعم زرده چه واجم

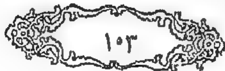
باده بر گیسم و بیر گلان شیم / کنار سبزه و آب روان شیم

دو سه جامی خورم با شادکامی / وا هم مست و بیر لالیان شیم

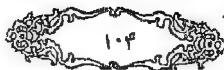
دلم دردین و نالین چه واجم / ز خم گردون خاکین چه واجم

بگردیدم هفتاد و دو ملت / بصد مذهب منا دین چه واجم

ازان انگشت نمای روزگارم / که دور افتاده از یار و دیارم

نه دستم قصد جان کردم بناحق / بجز بر سر زدن چاره ندارم

ازان دلخسته و سینه فگارم
که گریان در ته سنگ مزارم
بوا جندم که ته شوری نداری
سراپا شور دارم شر ندارم

بشو محو رخ مه پاره هستم
بروز و از درد و غم بیچاره هستم
تو واری در مکان خود قراری
مویم که در جهان آواره هستم

بدل درد غمت باقی هنوزم
کسی واقف نبو از درد سوزم
نبو یک بلبل سوته بگلشن
بسوز مو نبو کافر بروزم

فلک کی بشنود آه و فغانم
بهر گردش زند آتش بجانم
یک عمری بگذرانم با غم و درد
بکام دل نگردد آسمانم

ز دونی افلاکت که مستمندم — وا مو پر بد مکه که درد سندا

بیکت گردش که میگردی ببینی — چو رشته مو بسامانت ببندا

کنون داری نظر کو واکیانم — ز جورت در گدازه استخوانم

بکه اندیشه ای بیداد پیشه — که آهم تیشه بو ناله کلانم

ز حال خویشتن مو بی خبرییم — نزونم در سفر یا در حضرییم

فغان از دست تو ای بیمروت — همی زونم که عمری دربدرییم

عزیزان ما گرفتار دو دردیم — یکی بدنقشی و دیگر که فردیم

نصیب ما نبو که ما ته وینیم — جمالت یک نظر با دیده مردیم

۱۱۲

گلستان جای تو ای نازنینم / مو در گلخن بجا گستر نشینم

چه در گلشن چه در گلخن چه صحرا / چو دیده واکرم جز ته نوینم

۱۱۳

ژان استارکان یک یک شمارم / بوره نیمه شوان گوش واته دارم

پس از نیمه شوان که ته نیائی / بوران اشک از دیده ببارم

۱۱۴

ز عشقت آتشی در بوته دیرم / درآن آتش دل و جان سوته دیرم

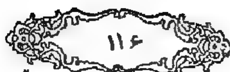
سگت گر پا نهد بر چشم ایدوست / بمژگان خاک راهش روته دیرم

۱۱۵

هزاران غم بدل اندوته دیرم / بسینه آتشی افروته دیرم

بیک آه سحرگاه از دل تنگ / هزاران مدعی را سوته دیرم

کافـرم گر منی آلاله کارم — کافـرم گر منی آبش بدارم

کافـرم گر منی نامش برم ناز — دو صد داغ دل از آلاله دارم

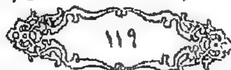
تلم عالم همه گردی بسـارم — مگر مو لوک مست سرقطارم

چهارم گردی دواوی بناکس — فرودی هـر زمان باری بیارم

دلارا سـبی تو زار و ناتوانم — جگر پر خار و پر خس دیدگانم

همان دستـان که واته بو بگردن — گنونش چون مگس بر سر زنانم

هزاران ملک دنیا گر بدارم — هزاران ملک عقبی گر بدارم

بوره ته دلبـرم تا باته واژم — که بیـروی تو آنرا گر بدارم

جگر پر درد تا کی آیم و شم
ز وصلت فرد تا کی آیم و شم

چرا گوسه که درکویم نیائی
سو تا کی بارخ زرد آیم و شم

سر کوی تو تا چند آیم و شم
ز وصلت بینوا چند آیم و شم

سر کوییت برای دیدن تو
نترسی از خدا چند آیم و شم

داد از این دل که هرگز نی بکامم
داد از این دل که آزارده دامم

داد از این دل که چون مرغان وحشی
دانه ناچیده هر روزه بدامم

بوره کز دیده جیحونی بسازیم
بوره لیلی و مجنونی بسازیم

خریدون عزیز از دست مو رفت
بوره از نو خریدونی بسازیم

۱۲۴

مو که دور از توام زنار بندم — یهود و بت پرستم گر بخندم
پس از عهد و وفایت ای دلارام — دگر عهد و وفا با کس نبندم

۱۲۵

تو خود گفتی که مو ملاح مانم — به آب دیدگان کشتی برانم
همی ترسم که کشتی غرق وابو — درین دریای بی پایان بمانم

۱۲۶

بوره سوته دلا تا ما بنالیم — بیا پروانه با ما تا بنالیم
زعشق آن گل رعنا بنالیم — ز دست یار بی پروا بنالیم

۱۲۷

مو آن مستم که پا از سر نزونم — سر و پائی بجز دلبر نزونم
دلارامی کز او گیسو دل آرام — بغیر از ساقی کوثر نزونم

۱۲۸

شوی نالم شوی شوگیره نالم — زدست یار بی تدبیره نالم
گهی همچون پلنگ تیرخورده — گهی چون شیر در زنجیر نالم

۱۲۹

فلک برهم زدی آخر اساسم — زدی بر چشمهٔ نیلی لباسم
اگر داری برات از قصد جانم — بکن آخر ازین دنیا اساسم

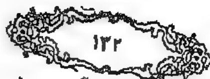
۱۳۰

موکه مست از می انگور باشم — چرا از نازنینم دور باشم
موکه از آتشت گرمی نویم — چرا از دود محنت کور باشم

۱۳۱

الهی دشمنت را خسته وینم — بسینه اش خنجری تا دسته وینم
سر شو آیم احوالش بپرسم — سحر آیم مزارش بسته وینم

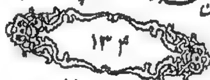
اگر مستان مستیم از ته ایمان   اگر بی پا و دستیم از ته ایمان

اگر هندو اگر گبر ار مسلمان   بهر ملت که هستیم از ته ایمان

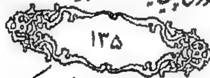
دلا چونی دلا چونی دلا چون   همه خونی همه خونی همه خون

ز بهر لیلی سیمین عذاری   چو مجنونی چو مجنونی چو مجنون

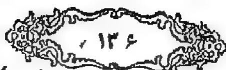
خوشا آنان نه سر دارند سامان   نشینن هم دو پا پیچن بدامان

شو و روزان صبوری پیشه گیرن   بیاور روی دلداران بدامان

بعالم کس مبادا چون مو آئین   مو آئین کس مبود در دین آئین

چرا نکو حال موشش باور نمی بو   مو آئین بی مو آئین بی مو آئین

بوره وادل بوره باری بشیان　　　بکه کاری گران کردی پشیمان
یه وروزی بینا کامی سرآرم　　　باشه روزی که گل چینم بدامان

دلم از دست ته نالانه نالان　　　اندرون دلم خون گشته بالان
هزاران قول با ما بیش کردی　　　همه قولان ته بالان بالان

بی ته تلواسه دیرم بوره بوین　　　زهر در کاسه دیرم بوره بوین
میثم خون گریه ساقی ناله مطرب　　　مصاحب این سه دیرم بوره بوین

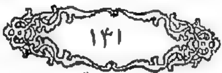

بیا جانا دل پر درد من بین　　　سرشک سرخ و رنگ زرد من بین
غم مهجوری و درد صبوری　　　بیا بر جان غم پرورد من بین

اگر دستم رسد بر چرخ گردون — ازان پرسم که این چون است و آن چون

یکی را داده‌ای صد گونه نعمت — یکی را قرص جو آلوده در خون

ته سر ورزان مو سودای ته ورزان — گریبان بلرزان واته لرزان

کفن در گردنم صحرای محشر — هران وینان احوال ته پرسان

گلی کشتم بی الوند دامان — اوش از دیده دادم صبح و شامان

وقت آن بی که بویش وا مو آیی — بره بادش بره ساهان بساهان

زیاد خود بیا پروا کریمان — از وکو التجا واکه بریمان

کیه این تاب داره تا مو دارم — نداره تاب این سام نریمان

بوره منت بریم ما از کریمان　　بکشیم دست از خوان لئیمان
کریمان دست در خوان کریمی　　که بر خوانش نظر دارند کریمان

ز دست مو کشیدی باز دامان　　ز کردارت نبی یک جو پشیمان
روم آخر بدامانی زنم دست　　که تا از وی رسد کارم بسامان

دلم تنگ نذانم صبر کردن　　ز دل تنگی بوم راضی بمردن
ز شرم روی ته مو در حجابم　　نذانم عرض حالم واته کردن

آنکه بی خان و بی مانه منم من　　آنکه برگشته سامانه منم من
آنکه شامان بناله میکرو روز　　آنکه روزش چو شامانه منم من

پشیمانم پشیمانم پشیمان   کاروانی بونیم تا پشیمان

کهن دنیا بهیچ کس نماند   بهرزه کوله باری میکشیمان

مو آن اسپیده بازم سینه سوهان   چراگاهم بوی سر بشن کوهان

همه تیغی بسوهان میکرن تیز   مو آن تیغم که یزدان کرده سوهان

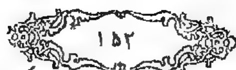
بزندم همچو یوسف گر بزندان   دیا نالم زغم چون مستمندان

اگر صد باغبان خصمی نمایند   ندام آیم بگلزار تو خندان

نوای ناله غم اندوته دونو   عیار قلب خالص بوته دونو

بورو سوته دلان واهم بنالیم   که قدر سوته دل دلسوته دونو

دلی دارم که بهبودش نمیبو — نصیحت میکرم سودش نمیبو

ببادش میدهم نش میبره باد — در آتش می‌نهم دودش نمیبو

نسیمی کز بن آن کاکل آیو — مرا خوشتر ز بوی سنبل آیو

چو شو گیرم خیالت را در آغوش — سحر از بسترم بوی گل آیو

سری دارم که سامانش نمیبو — غمی دارم که پایانش نمیبو

اگر باور نداری سوی من آی — ببین دردی که درمانش نمیبو

دلی دیرم دمی خستم نمیبو — غمی دیرم که هرگز کم نمیبو

خلی دیرم مو از خوبان عالم — که یار بی وفا همدم نمیبو

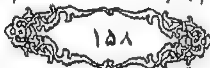
غم عشق تو مکی در هر سرایو — هما ان کی بهر سر بوم برایو

ز غیرت سرفرازان کام نایابند — که خور اودل بکهساران برآیو

بوالله که جانانم توشی تو — بسلطان عرب جانم توئی تو

نمیدانم که چونم یا که چندم — همیدانم که درمانم توئی تو

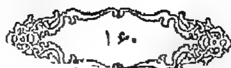
بهارم بی خزان ای گلبنم مو — چه غم کنده بیو بیخ و بن مو

بپرس ای سوته دل یکدم بدادم — تنی امروز دل تازه کن مو

نیا مطلق بکارم این دل مو — بجز خونابه اشکش نه حاصل مو

داره در موسم گل جوشش سودا — چه پروائی کره اینجا دل مو

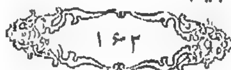
شوی نبود که دل پرغم نمیبو — زانکه دلبر دمی همدم نمیبو

هزاران رحمت حق باد برغم — زمانی از دل مو کم نمیبو

وای از روزی که قاضیمان خدا بو — سر پل صراطم ماجرا بو

بنوبت بگذرند پیر و جوانان — وای از آندم که نوبت زان ما بو

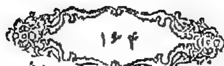
بوره بوره که جانانم تویی تو — بوره بوره که سلطانم تویی تو

ته خود دانی که غیر از تو ندارم — بوره بوره که ایمانم تویی تو

شو تارت بونیم تار تارو — گرفته ظلمتش هر برج و بارو

خدایا روشنایی بر دلم ده — که تا وینم جمال هشت و چارو

دلم از درد ته دایم غمینه بـبالین خشتم و بستر زمینه

همین جرمم که مو ته دوست دیرم ته هرکت دوست دیره حالش اینه

چو مو یک سوته دل پروانه‌ئی نه بعالم همچو مو دیوانه‌ئی نه

همه ماران و موران لانه دیرن من دیوانه را ویرانه‌ئی نه

هزارت دل بغارت برده ویشه هزارانت جگر خون کرده ویشه

هزاران داغ ویش از ویشم اشمر هنی نشمرده از اشمرده ویشه

دلم از عشق خوبان گیج و ویجه مژه بر هم زنم خونابه ریجه

دل عاشق مثال چوب تر بی سری سوجه سری خونابه ریجه

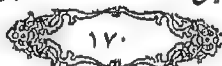
مسلسل گیسوان پرتاب مکره   خماری نرگسان پرخواب مکره

همی خواهی که صبر از مو بری   بریته روزگار اشتاب مکره

چه دیره اینکه دارش آذرینه   چه دشته اینکه خونخوارش زمینه

بگر بوم و بر مسکین دلانه   نگر صحرای عشق نازنینه

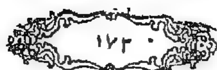
مورای دلبر مو یاته کاره   وگرنه در جهان بسیار یاره

کجا پروای چون مو سوته وری   چو مو بلبل بگلزارت هزاره

بی ته یکدم دلم خستم نمونه   وگر روی ته وینم غم نمونه

اگر درد دلم قسمت نماینند   دلی بی درد در عالم نمونه

درین بوم و بر آنم پرورش ته	شو آنم جا و روز آنم خورش ته

سری دیرم که مغزی اندرونی	تنی دیرم که پروای سرش ته

مورا درده دلم خو کرده واته	ندونی درد دل آمی بی وفاته

بوره مو سوته دل واته سپارم	ته زانی ما دل و دل وانه باته

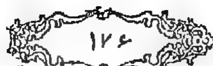
سحرگاهان که اشکم لاله گیره	ز آهم هفت چرخ آلاله گیرا

چنان ریزم ز دیده اشک خونین	که گیتی سر بسر سیلاله گیره

دل عاشق به پیغامی بسازه	خمار آلوده با جامی بسازه

مرا کیفیت چشم تو کافی است	قناعت گر به بادامی بسازه

غریبی سخت مرا دلگیر داره — فلک بر گردنم زنجیر داره

فلک از گردنم زنجیر بردار — که غربت خاک دامنگیر داره

دلم میل گل باغ ته دیره — سراسر سینه ام داغ ته دیره

بشم آلاله زاران دل کرم شاد — دیم آلاله هم داغ ته دیره.

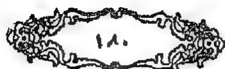
بدنیا مو نوینم کام بی ته — بدس هرگز نگیرم جام بی ته

بلرزم روز و شو چون بید مجنون — ندارم یک نفس آرام بی ته

هران دلبر که چشم مست داره — هزاران چون منی پابست داره

میان عاشقان آنماه سیما — چو شعر من بلند و پست داره

سحرگاهان فغان بلبلانه بیاد روی پر نور گلانه
ز آه مو فلک آخر حذر که اثر در ناله سوته دلانه

به نیا مثل مو دلسوته‌ئی نه بدرد سوز عشقم اندوته‌ئی نه
چنان بندم ره سیل دو دیده که این زخم دلم لو سوته‌ئی نه

عشقم درد دل مو بی حسابه خدا از ونه که مرغ دل کبابه
بنازم دست و بازوی ته جلاد اگر قتلم کری دانم ثوابه

دل مو دایم اندر ماتم ته بدل پیوسته بی درد و غم ته
چه پرسی که چه اندت بو خم خم قدم از آن پیچ و خم ته

۱۸۴

ز غم جان در تنم در کیسه وداژ — سرم در زیر تیغ آبداره

ندارم اختیاری از چه جوشش — دل مو تاب این سودا نداره

۱۸۵

کجا بی جای تو ای یار دلخواه — که تا مو بسپرم آنجا بگیره راه

همه جا جای تو مو کور باطن — غلط واتم غلط استغفرالله

۱۸۶

سرم چون گوی در میدان بگرده — دلم ز عهد و از پیمان بگرده

اگر دوران بنامردان بوه — نشینم تا دگر دوران بگرده

۱۸۷

بکس درد دل مو واستی نه — که سنگ از آسمان اندا ستی

بمو واجن که ترک یار خود که — کسی یارم که ترکش و استی نه

۱۸۸

دل از عبرت نورزه بر چه ارزه نخواهم دل که مهر ته نورزه
گریبان بر که از دست گره چاک بیک عالم گریبان وا بیرزه

۱۸۹

دل سو غیر ته دلبر نگیره بجای جوهری جوهر نگیره
دل مو سوته و مهر ته آذر بی ناسوته آذر در نگیره

۱۹۰

سرم سودای گیسوی ته داره دلم مهر مه روی ته داره
اگر چشمم بباد نوکرا میل نظر بر طاق ابروی ته داره

۱۹۱

دلی دیرم چو مرغ پا شکسته چو کشتی بر لب دریا نشسته
همه گوین که طاهر تار بنواز صدا چون میدهد تار گسسته

۱۹۲

ز زانم لوط و مستانم که کرده   خودم جستا و بیجانم که کرده

بده خنجر که تا سینه کنم چاک   ببینم عشق بر جانم چه کرده

۱۹۳

دا بیدم چه سیه و رنائیم نمانده   بتن توش و توانائیم نمانده

بمو واجن بوره آلاله چین   بچیشم چونکه بینائیم نمانده

۱۹۴

دو چشم را ته خون پالا کنی ته   کلاه عقلم از سر واکنی ته

اگر لیلی بپرسه حال مجنون   نظر او را سوی صحرا کنی ته

۱۹۵

مرا عشقت ز جان آذر برارده   ز پیکر مشت خاکستر برارده

نهال حیرت از دل گر ببرنه   هزاران شاخ بر سو سر برارده

درخت غم بجانم کرده ریشه   بدرگاه خدا نالم همیشه

عزیزان قدر یکدیگر بدونید   اجل سنگست و آدم مثل شیشه

بلا رمزی ز بالای ته باشه   جنون قسمی ز سودای ته باشه

بصورت آفرینم این گمانه   که پنهان در تماشای ته باشه

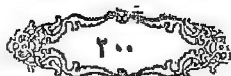
گرم رانی ورم خوانی ته زانی   ورم آخر بسوزانی ته زانی

ورم بر سر نهی الوند و میمند   نمیوازم خدا زانی ته زانی

از آن روزی که ما را آفریدی   بغیر از معصیت چیزی ندیدی

خداوندا بحق هشت و چارت   ز مو بگذر شتر دیدی ندیدی

زکشت خاطرم جز غم نروئی — ز باغم جز گل ماتم نروئی

ز صحرای دل بیحاصل مو — گیاه ناامیدی هم نروئی

من آن شمعم که اشکم آذرین بی — کسی که سوته دل اشکش همین بی

همه شو سوجم و گریم همه روز — ز ته شامم چنان وزم چنین بی

بهار آئی بهر شاخی گلی بی — بهر باغی هزاران بلبلی بی

بهر مرزی نیارم پا نهادن — مباد از مو بتر سوته دلی بی

لت ای سنگدل بر ما نسوجی — عجب نبود اگر خارا نسوجی

بسوجم تا بسوجانم دلت را — در آذر چوب تر تنها نسوجی

۲۰۴

بی ته اشکم ز مژگان تر آئی — بی ته نخل حیاتم بی بر آئی

بی ته در کنج تنهائی همه شو — نشینم تا که عمرم بر سر آئی

۲۰۵

خوشا آنان که الله یارشان بی — که حمد و قل هو الله کارشان بی

خوشا آنان که دایم در نمازند — بهشت جاودان بازارشان بی

۲۰۶

الاله کوهساران هفته‌ای بی — بنفشه جوکناران هفته‌ای بی

منادی میکرم شهرو بشهرو — وفای گلعذاران هفته‌ای بی

۲۰۷

بلا بی دل خدایا دل بلا بی — گنه چشمان کرد و دل مبتلا بی

اگر چشمان نکردی دیده بانی — چه دانستی دلم خوبان کجا بی

کشیمان ار براری از که ترسی — برانی ار بخواری از که ترسی

باین نیمه دل از کس مو نترسم — دو عالم دل ته داری از که ترسی

بهر آن باغی که نخلش سر بدر بی — مدامش باغبان خونین جگر بی

بباید کندنش از بیخ و از بن — اگر بارش همه لعل و گهر بی

عاشق آن بی که دایم در بلا بی — ایوب آسا بکرمان مبتلا بی

حسن آسا بنوشه کاسه زهر — حسین آسا شهید کربلا بی

دلا راهت پر از خار و خسک بی — گذارت بر سر چرخ و فلک بی

گر از دستت برآید پوست از تن — برآور تا که بارت کمترک بی

۲۱۲

شو تاره بیابان پرورک بی — همه صحرا پر از خار و خسک بی

نباشد اندرین ره روشنایی — خوشا آنکس که بارش کمترک بی

۲۱۳

مسلسل زلف بر رو ریته دیری — گل و سنبل بهم آمیته دیری

پریشان چون کری آن تار زلفان — بهر تاری دلی آویته دیری

۲۱۴

ته که نازنده بالا دلربایی — ته که بی سرمه چشمان سرمه سایی

ته که مشکین دو گیسو در قفایی — بمو واجی که سرگردان چرایی

۲۱۵

اگر دردم یکی بودی چه بودی — اگر غم اندکی بودی چه بودی

ببالینم حبیبم یا طبیبم — ازین هر دو یکی بودی چه بودی

دو چشمانت پیاله پر ز می بی — دو زلفانت خراج ملک ری بی

همی وعده کری امروز و فردا — ندونم مو که فردای تو کی بی

دلم بی عندلیب خوش نوائی — که بنالد ز غم هر صبحگاهی

بشاخ گل سحر بلبل همی گفت — که ای گل بی وفائی بی وفائی

تا ز زلفت چرا بر لاله دیری — نرگس را ناز در دنباله دیری

سری روزی بخشتم در نیاری — که در سر ناز چندین ساله دیری

مو از فکر سودائی نه سودی — نه در دل فکر بهبودی نه بودی

نخواهم جو کنار و چشمه ساران — که هر چشمم هزاران زنده رودی

نگارینا دل و جانم ته داری — همه پیدا و پنهانم ته داری

نمیدونم که این درد از که دارم — همین دونم که درمانم ته داری

غم عالم نصیب جان ما بی — بدرد ما فراغت کیمیا بی

وسد آخر بدرمان درد هر کس — دل مایی که درمانش بلا بی

مدامم دل بر آتش دیده تر بی — اساسم هیشم زخون جگر بی

ته که هرگز نسوته جانت از غم — کجا از سوته جانانت خبر بی

همایونم سر کوهم وطن بی — سیر عالم کرم هشته جا چمن بی

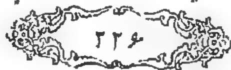
نه خون دیرم نه مون دیرم نه سامان — دم مردن پرو بالم کفن بی

جهان بی وفا زندان مابی | خار غم قسمت دامان مابی
صبر ایوب و محنتهای یعقوب | همه گوئی نصیب جان مابی

همه بند تنم مانند نی بی | مدامم درد هجرانت ز پی بی
مرا سوز و گدازه تا قیامت | خدا دونه قیامت تا کی بی

چه خوش بی وصلتا بینک بی | مرا وصل تو آرام دلک بی
ز هجرت ای بت شیرین چالاک | دمادم دست حسرت بر سرک بی

خرم آن دل که از غم بهره ور بی | بآن دل وای کز غم بی خبر بی
ببازار محبت نقد رایج | کسی داره درونش سوتر بی

۲۲۸

روزم از شو شوم از روز بتر بی — بخت آشفته ام زیر و زبر بی

شو و روز از فراقت نالم مو — چرا آه بینوایان بی اثر بی

۲۲۹

خور آئین چهره ات افروته تر بی — بجانم تیر عشقت دوته تر بی

ز چه خال رخت ذونی سیاهه — هران نزدیک خور بی سوته تر بی

۲۳۰

ته آهم هفت گردون پر شرر بی — اگر آذر کرم خون جگر بی

ته که از غم دلت هرگز نسوته — کجا از سوته دلها باخبر بی

۲۳۱

هزارون لاله گوین در جهان بی — همه بر مو دهین بر دل گران بی

الاله خوم که خوشرنگت و خوشبو — سرافراز همه الالیان بی

شوم از شام یلدا تیره‌تر بی　　درو دلم ز بود دردا بستر بی

همه دردا رسه آخر بدرمون　　درمان دردمو خود بی اثر بی

شوی کان نازنینم از در آئی　　گذشته عمرم آن شو بر سر آئی

همه شو دیده مو تا سحرگاه　　بود بر راه ته تا خود بر آئی

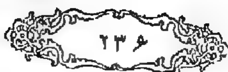
بی مرگ نکویان گل نروئی　　وگر روئی نه رنگش بی نه بوئی

ز خودرو هیچ حاصل بر نخیزه　　بجز بدنامی و بی آبروئی

زری چون مو نه اندر بوته بی　　نه چون مو غم بدل اندوته بی

بجز شمعم ببالین همدمی نیست　　که یار سوته دل دل سوته بی

سر راهان نشینم تا ته آئی — در شادی بروی مو گشائی

آته روزی بروز مو نشینی — بوینی تا چه سخته بی وفائی

ز شور انگیزی چرخ فلک بی — که دایم دیده مو پر نمک بی

دمادم دود آهم بر سما بی — پیاپی اشک چشم بر سمک بی

ندانم دل برآذر دیده تر بی — جام عیشم پر از خون جگر بی

زبویت زندگی یابم پس از مرگ — اگر بر سر خاکم گذر بی

نگارا در قصد آزارم چرائی — گلم گر نیستی خارم چرائی

ته که یاری زدو چشم برنداری — میان بار سربارم چرائی

۲۴۰

بدریای غمت دل غوطه ور بی　　مرا داغ فراغت بر جگر بی

بچشمم قطره‌های اشک خونین　　تو گوئی لاله باغ نظر بی

۲۴۱

دلی نازک بسان شیشه‌ام بی　　اگر آهی کشم اندیشه‌ام بی

سرشکم گر بود خونین عجب نی　　مو آن دارم که در خون ریشه‌ام بی

۲۴۲

صفاهونم صفاهونم چه جا بی　　که هر یاری گرفتم بیوفا بی

شوم یکسر برونم تا بشیراز　　که در هر منزلم صد آشنا بی

۲۴۳

بنادانی گرفتم کوره راهی　　نذونستم که افتادم بچاهی

بدل گفتم رفیقی تا بمنزل　　نذونستم رفیقی نیمه راهی

مدامم دل پر از خون جگر بی   مدامم جان حزین و دیده تر بی

نشینم بر سر راهت شو و روز   بود روزی ترا بر مو گذر بی

سیه بختم که بختم واژگون بی   سیه روزم که روزم تیره گون بی

شدم محنت کش کوی محبت   ز دست دل که یارب غرق خون بی

چه شو بیتو سرم بر بالش آئی   چو نی از استخوانم نالش آئی

شو هجران بجای اشکم از چشم   بمژگان شعله های آتش آئی

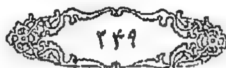
بجز این مو ندارم آرزوئی   که باشد همدم مو لاله روئی

گر درد دلم وازم بکوهان   دیگر در کوهساران گل نروئی

دل بی عشق را افسردن اولی　　　هر که دردی نداره مردن اولی

تنی کز نیست ثابت در ره عشق　　　ذره ذره به آتش سوتن اولی

من دل سوته را لایق نزو نی　　　که در دیوان عشاقت بجو نی

هزاران بارم ار خونی بیوکم　　　ز تو زیرا که بخشه بیکرونی

یتیم حاصله که هم زر و گوی　　　ازین گردش که داری برنگردی

بروی مو بهشتی هر رهی را　　　بدین عادت که داری کی تو مردی

کریمی که مکانش لامکان بی　　　صفا بخش تمام گلرخان بی

محمد ازنده روز و شو خلق　　　بهر جنبنده روزی رسان بی

۲۵۲

هواجی که چه‌را دل بقراری | مگر پرورده باد بهاری

چرا گردی بکوه و دشت و صحرا | بمجان ته ندارم اختیاری

۲۵۳

ته پنداری که بستان خوشترم بی | سرم بو گوی میدان خوشترم بی

چو گلخن تار و تاریکه بچشمم | گلستان بی ته زندان خوشترم بی

۲۵۴

زبیداد فلک یاران امان بی | امان جستن روز آخر زمان بی

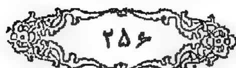
اگر پاره کرم بچه بجا بو | که وا مو آسمان پرسرگران بی

۲۵۵

ته که نوشم نئی نیشم چرائی | ته که یارم نئی پیشم چرائی

ته که مرهم نئی ریش دلم را | نمک پاش دل ریشم چرائی

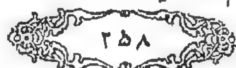

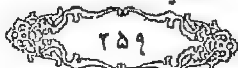
موآن اسپیده بازم همدانی　　　لانه در کوه دارم در نهانی
ببال خود پرم کوهان بکوهان　　　بچنگ خود کرم نخجیر بانی

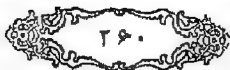
قدم دارم ز بار غصه خم بی　　　چو مو محنت کشی در دهر کم بی
مو هرگز از غم آزادی ندیدم　　　دل بی طالع مو کوه غم بی

عزیزا مردی از نامردنانی　　　فغان و ناله از بیدردنانی
حقیقت بشنو از پور فریدون　　　که شعله از تنور سردنانی

کشم آهی که گردون با خبر شی　　　دل دیوانه ام دیوانه تر شی
بترس از سوز آه سوته دلان　　　که آه سوته دلان کارگر شی

زخونی از حیا خوی دیته دیری دو شرگونی برهسه آهیته دیری

ز جادونی در آن چاه زنخدان دل هاروت را آویته دیری

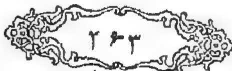
در اشکم بدامان ریته اولی خون دلم ز چشمان ریته اولی

بکس حرفی زجورت وانواجم که حرف جور پنهان ریته اولی

زنم از بهر یاری گیج و ویجی شوانم آوه از چشمان بریجی

هر که راز دلش واجه بردم یا ز دیوانگی بو یا ز گیجی

دل تو کی ز حالم با خبر بی کجا رحمت باین خونین جگر بی

تیه که خونین جگر هرگز نبودی کی از خونین جگرها با خبر بی

شوم تاریک و روزم تیره تر بی — بخت آشفته ام زیر و زبر بی

ز مژگان خدنگش خورده ام تیر — که تا سوزش ببردم تازه تر بی

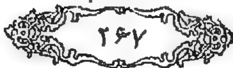
کسی که رو به بیدادم برونی — خبر بر سر و آزادم برونی

تمام خوبرویان جمع گردند — کسی که یادت از یادم برونی

خدایا دل ز مو بستان بزاری — نمی آیه ز مو بسیار داری

نمیدونم لب لعلت بخوانم — چرا تشنه است با این آبداری

اگر ما مهربانم مهربان بی — چرا از دیدگانم خون روان بی

اگر دلبسته مو دلدار پیشه — چرا در تن مرا نه دل نه جان بی

٢٦٨

بسوی باغ و بستان لاله داری / همه سو تا مثال ژاله داری
دگر سوی خراسان کاروان را / دو تا غم سو سوی بنگاله داری

٢٦٩

بدام دلبری دل بستلایی / که هجرانش بلا وصلش بلایی
در این ویرانه جز دلخون ندیدم / نه دل گوئی که دشت کربلایی

٢٧٠

غم اندر سینهٔ مو خانه دیری / چو ویرانه که بوم آشانه دیری
فلک اندر دل مسکین موشه / ازین غم هر چه در انبانه دیری

٢٧١

الهی ای فلک چون مو زبون شی / دلت همچون دل مو غرق خون شی
اگر یکلحظه ام بی غم ببینی / یقین دونم کزین غم سرنگون شی

۲۷۲

بهاران گالوندو دامان مو نشانی — دامان از هر دو عالم در کشانی

اشکات خونین با چشم از ره اوند — تا که دلبر بپایش بر فشانی

۲۷۳

دنیا خوان بی و مردم میهمان بی — امروز لاله بی و فردا خزان بی

سیه چالی کنن نامش نهن گور — بمو و اجن که اینت خانمان بی

۲۷۴

مو هر شام و سحر گریم بکوئی — که جاری گردد از هر گوشه جوئی

موی بیچاره اندر باغ وصلت — هر آنچه لاله کارم خار روئی

۲۷۵

ز دل بیرون نجیتم ناله تا نی — ز مژگان تر مو ژاله تا نی

شبی نایه که مو خوابت بوینم — ببخت مو چشم لاله تا نی

۲۷۶

شوی نایدکز اشکم دیده‌تر نی — روزی نایه که خونینم جگر نی

شو و روجم ته وو با ناله و سوز — تو خوش خفته ز حال موت خبر نی

۲۷۷

سحرگاهان که بلبل بر گل آئی — اشکت چشم بدامان گل گل آئی

دوم در پای گل فغان کرم سر — که هر سوته دلی در غلغل آئی

۲۷۸

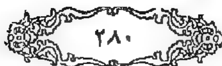
سراسر مال دنیا سوتنی بی — نظر از مال دنیا دوتنی بی

غم دوده دمی که داری در دل امروز — برای روز حشر اندوتنی بی

۲۷۹

بدنیا هیچکس کی ماندنی بی — که دامان بر جهان افشاندنی بی

همی لاتقنطوا خوانی عزیزم — مگر یاو بلیسا ناخواندنی بی

دل مو ز آتش غم سوتنی بی   بجانم سوز عشق افروتنی بی

گره ناکرده رشته در کفنها   بشاهان و گدایان دوتنی بی

هر که دردی نداره مرده اولی   دل بی درد عشق افسرده اولی

سحر بلبل زنه آوا بگلبن   که هر که عشق نداره مرده اولی

دل از دست غمت زیر و زبر بی   دو چشمانم پر از خون جگر بی

هر آن یار عزیزش نازور بی   دلش پر غصه جانش پر شرر بی

چه واجم هر چه واجم واته شان بی   سخن از پیش و از کم واته شان بی

بدریا مو شدم گوهر برآرم   هر آن گوهر که دیدم وا ترشان بی

۲۸۴

شو تار است بونیم خواهش ازلی　　شده کون و مکان از خلقت حق

حقیقت بشنو از طاهر که گروش .　　بیک کن خلقت کون و مکان طی

۲۸۵

ز مشک چین سیه تر سنبلت بی　　هزاران دل بقید کاکلت بی

نباشد ناله ام را در دلت راه　　ز خارا سخت تر گویا دلت بی

۲۸۶

زمان لاله زاران هفتهٔ بی　　که فصل نوبهاران هفتهٔ بی

غنیمت دان وصال یار جانی　　که وصل روی یاران هفتهٔ بی

۲۸۷

واته هر کس که قربش بیشتر بی　　دلش از دوری ته ریشتر بی

اگر یکبار مژگان ته وینم　　بجانم صد هزاران نیشتر بی

۲۸۸

بمیرم تا ته چشم تر نه وینی — شراره آه پرآذر نه وینی

چنان از آتش عشقت بسوجم — که از مو رنگ خاکستر نه وینی

۲۸۹

دلم بلبل صفت حیران گل بی — دردم چون درخت پی بگل بی

خونابه باره دیرم ارغوان دار — درخت نهله بارش خون دل بی

۲۹۰

مو احوالم خسه به گر تو جونی — جگر بندم کبابه گر تو جونی

ته که رفتی و یار نو گرفتی — قیامت هم حسابه گر تو جونی

۲۹۱

خیالت میکرم موگاه بیگاهی — مصیبت بو اگر مو را نخواهی

ته که کردی مو را آلوده درخون — قیا شد رنگ بالای سیا

نگار تازه خیز موکجائی — بچشمان سرمه ریز موکجائی
نفس بر سینهٔ طاهر رسیده — دم مردن عزیز موکجائی

ز خور این چهره ات افروته تر بی — تیر عشقت بجانم روته تر بی
مرا اختر بود خال سیاهت — ز مو یارا که اختر سوته تر بی

مرا دیوانه و شیدانه دیری — مرا سرگشته و رسواته دیری
نمیدونم دلم دارد کجا جای — همی دونم که در وی جاته دیری

ز دست چرخ گردون داد دیرم — هزاران ناله و فریاد دیرم
نشسته دستانم با خس و خار — چگونه خاطر خود شاد دیرم

غزل

الا تا زار چون تو دلبر استم — سراپا همچو سوته مجمر استم

مو آن سوته دل آتش نژادم — که دوزخ جزوی از خاکستر استم

نه خور نه خواب دیرم بی ته لوگنی — که در تن هر سر مو خنجر استم

جدا از تو بهشت و حور و طوبی — اگر خورسند گردم کافر استم

نبی ار افسر شاهیم فخری — که این ژولیده مویه ز افسر استم

ز بالینم همه الماس رویی — همه خار و خسک در بستر استم

چو شمعم گر سر اندازند صد بار — فروزنده‌تر و سوزان‌تر استم

نه کار آخرت کردم نه دنیا — گلی بی سایه نخل بی بر استم

رخ تو آفتاب و موز حرمان — گلی پژمرده تن نیلوفر استم

سمندروش میان آتش عشق — گلی پرکنده مرغ بی پر استم

مویم آن بار در نخل محبت — که حسرت سایه و زحمت بر استم

نمیگیرد کسم همسر گر بجزی | درین کشور ز هر کم کمتر استم
بیک ناله بسوجم هر دو عالم | که از سوز جگر خنیاگر استم
درین دیرم چنان مهموم و مغموم | تو پنداری چو مرغ در آذر استم
ز دوران کیسر مو کبهر وام مست | که روز از روز دیگر بدتر استم
درین دنیا یتیمم بی کگونی | چو طفل بی پدر بی مادر استم
بسان کافرم در مؤمنستان | بسان مؤمن اندر کافر استم
بملک عشق روح بی نشانم | بشهر دل کی صورتگر استم
اگر روزی دو صد بارت بسوتم | بجان مشتاق بار دیگر استم
زبان پهلوی را اوستادم | کتاب عاشقی را مسطر استم

بیشالی
خدایا عشق طاهر بی فسان
که از عشق بتان بی پا و سر استم

و منه - غزل

مو آن سوته دل بی پا سر ستم
که دل سوته ز عشق دلبر ستم

بدل از لاله رویان داغ دیرم
همه اندر رگ جان نشتر ستم

رخش تا کرده در دل جلوه از مهر
بخوبی آفتاب خاور ستم

مو آن نخجیر وحشی تیر خورده
که در دام زمانه مضطر ستم

بجز حسرت اگر در دل گزینم
بصفا و دولت کافر ستم

درین آماجگه دنیای فانی
گلی اشکسته تیر بلی یه ستم

همه سوجم همه سوجم همه سوج
بگرمی چون فروزان آذر ستم

منم طاهر که در خونابه نوشی
محمّد را کمینه چاکر ستم

وله ایضا

دلا در عشق تو صد دفتر ستم
که صد دفتر زکونین از بر ستم

منم آن بلبل گل ناشکفته
که آذر در ته خاکستر ستم

دلم سوجه ز غصه ور بریجه		جفای دوست را خوانا نتر بیستم
موآن عودم میان آتشستان		که این نه آسمانها مجمر بیستم
شد از نیل غم و ماتم دلم خون		بچهره خوشتر از نیلوفر بیستم
درین آلاله در کویش چو گلخن		بداغ دل چو سوزان اخگر بیستم
نه زور ستم که با دشمن ستیزم		نه بهر دوستان سیم و زر بیستم
ز دوران گرچه پر لی جام عیشم		ولی بی دوست خونین ساغر بیستم
چرم دایم درین مرز و درین گشت		که مرغ خوگر باغ و بر بیستم

منم طاهر که از عشق نکویان
دلی لبریز خون اندر بر بیستم

ایضاً له

موآن مسکین نذر و لی پر بیستم		موآن سوزنده شمع بی پر بیستم
همه در آشیان در بزم نشیمن		درین ویرانه مرغ بی پر بیستم

بدین مردانگی هستم چنان خوار		ته پنداری که بر سر معجر بستم

دلا نامرد و آسایش نبینی		که مو تا جان بدادم وا نبستم

دل از لاله رویان سوته دیرم		از اینان ور رگ جان نشتر بشستم

مو از روز ازل طاهر بزادم

از آن رو نام باباطاهر ستم

فرهنگ لغات و مصطلحات

لغت	معنی
اشتار	شتاب
اشمریش	شمرد
اشمریه	شمار
افروته	افروخته
آهته	آمیخته
اهروته	اندوخته
اوسا	آن
آوته	آویخته
اهوان	امان
اهه	ایست
مارابوم	مادرم
برانسا	برانند
بستوسا	بسان
بسارشم	بسازم
بسه	هی است
نشم ـ مشوم	بروم
نشم ـ نشویم	بروم
ملاست	ملایست
وشه	عبث
بوره	بیا
برشم	باشم
نی	بود

لغت	معنی
بوه	بود
تاو	تاب
ته	تو
تو	تب
پراهه	چراهست
چرا	چرا
چشمونا	چشمان
چنون	چنان
حوبون	خوبان
حره	خورد
خون	خوان
خوماد	حواست
حون	خوانند
حوان	خوانان
درمون	درمان
دلربایه	دلرباست
دلون	دلان
دیر	دار ـ درست
دیر	دور
دیرم	دارم
دیرن	دارند
دیری	داری

لغت	معنی
دونم	دانم
دونی	دانی
رسه	رسید
روژ	روز
ریته	ریخته
ریژه	ریزد
زوان	زبان
زلفون	زلفان
سیاره	سیاهست
سخون	سخن
سو	سوی
سوته	سوخته
سوژره	سوزد
سیاهه	سیاه است
شو	شب
شون	شبان ـ میرمغول
شهروشهرو	شهرشهر
فی	فتی یعنی
قصایه	قضاییست
کاهم	که آیم
کت	که ترا
کجایه	کجاست

لغت	معنی	لغت	معنی	لغت	معنی
گرن	گنده	مسلمون	مسلمان	نه	چیست
گرم	گندم	مکه	مکن	هی	هنوز
گشنه	گشنه	مودون	مودان	نومه	نامه
گشمول	کشتی‌ها را	مون	مان	واته	باتو
گمر	گمرا	میکره	میکند	واگه	بانگ
گوهسارها	گوهساران	نالونم	نالانم	واووردم	وااوردم
گیان ـ گیا ـ	جمع	نبوه	نبود	ورزیم	بریزم
گذاره	گذارد	نرویه	نرود	وربیه ـ بیه ـ این است	
گرده	گردد	نشوجه	نسوزد	ورنی	سری
سرگردون	سرگردان	نش	نسازد	وری	برابستی
گلعذارون	گلعذاران	نشمرته	نشمرده	ویژه	ایج است
گشاده	گشاده	نشسن	نشینند	ویشه	حیف است
گوره	گبر	نشی‌یا	نمیشود	دوسم	رحیم
گنژ	گنج	نمازن	نمازند	وظیفم	سهم
لشگر	مجموعه سپه	نموین	نمایند		
مارون	ماران	نمی‌یو	نمی‌آید		
مبتلاییه	مبتلاییست	نهاله	نهاله		

خاتمه

علاوه بر دیوان باباطاهر که ما را بدست افتاد از جنگها و کتابهای مختلفه شصت دوبیتی دیگر جمع آوری شده و در خاتمه طبع میگردد

تمام این دوبیتی ها بطریق حتم نمیتوانیم از باباطاهر بدانیم ولی از اغلب آنها رایحه مشکین اشعار طاهر که نافه بی آهوی ختن دل وحشت است استشمام میگردد

اگر برخی یا اغلب این دوبیتی ها و هم دوبیتی های دیگر با سبک و زبان طاهر عریان مباینت دارد علت همانا تصرفات بیجای نویسندگان است که کلمات اصلیه زبان را بزبان فارسی معمول مطابق سلیقه خود عوض کرده و بکلی ابیات را از صورت اولیه مسخ کرده اند و هرگاه این خیانت از نویسندگان سرنزده بود مسلماً ابیات باسلوب دیگر خوانده میشد و ابداً کلمه (دارم) بجای (دیرم) و (تو) بعوض (ته) و (ما) بجای (مو) و (نامه) بمکان (نومه) و (بیابان) بعوض (بیابون) در تمام دیوان یافت نمیشد.

ما نتوانستیم همراهی کسانیکه با لهجه لری باباطاهر آشنا هستند
اینگونه تصرفات را در اشعار روا داریم و تا درجه مقدور رباعیات را تصحیح
کنیم ولی چون اینگونه تصحیح دور از قاعده و ممکن است باعث یک نقطه
تحریف و خیانتی دیگر گردد لذا احتراز ورزیده و در تصحیح و مقابله با آنچه در
نسخ مختلفه دیده شد قناعت کردیم .

اغلب این دوبیتی‌ها از بس مغلوط و مصحف است بکلی از معنی دور افتاده
و مقصود و مفهوم نمیشود لذا از قارئین دانای دور و نزدیک خواهش میکنیم
که هرگاه از روی نسخ کهنه و جُنگ‌های خود موفق بتصحیح یک یا چند دوبیتی
گردیدند یا آنکه علاوه بر آنچه طبع شده شعری از باباطاهر بدست آوردند برای
طبع و نشر و استفاده عموم بکانون معرفت - تهران اول خیابان لاله‌زار

تلفن ۳۲۴۳۲ ارسال دارند

نمیدونم دلم دیوونه کیست — کجا سیلگردو و در خونه کیست
نمیدونم دل سرگشته مو — اسیر نرگس مستونه کیست

اگر زرین کلاهی عاقبت هیچ — بتخت ار پادشاهی عاقبت هیچ
گرت ملک سلیمان در نگین است — در آخر خاک راهی عاقبت هیچ

چو آن شاخم که بارش خورده باشند — چو آن ویرون که گنجش برده باشند
برون پیسری بی حالم دراشت — که رودان چو نعش مرده باشند

خور از خورشید رویت شرم دارد — مه نو از ابرویت آزرم دارد
بشهر و کوه و صحرا هر که وینم — زبان از دل بوصفت گرم دارد

پسندی خوار و زارم تا کی و چند — پریشون روزگارم تا کی و چند

ز دو چشم باری ار باری نگیری — گری سربار بارم تا کی و چند

نهالی کآن ثمر از باغی برآرد — ببارش هر کسی دستی درآرد

ببایدکندنش از بیخ و از بن — اگر بر جای میوه گوهر آرد

یکی درد و یکی درمون پسندد — یکی وصل و یکی هجرون پسندد

مو از درمون و درد و وصل و هجرون — پسندم آنچه را جانون پسندد

دلا خوبان دل خونین پسندند — دلا خون شو که خوبان این پسندند

متاع کفر و دین بی مشتری نیست — گروهی اون گروهی این پسندند

دو چشمم درد و درمون تو چیناد　　نوا دردی بچشمونت نشیناد
شنیدم رفتی و یاری گرفتی　　اگر گوشم شنو چشمم نویناد

اگر شیری اگر ببری اگر گور　　سرانجامت بود جا در ته گور
تنت در گور گردد سفره گستر　　بگردش موش و مار و عقرب و مور

چه از رویت آیاد دلفروزو　　نه روز از شو شناسم نه شو از روز
وصالت گر مرا گردد میسر　　بود هر روز من چون عید نوروز

دلا اصلا نترسی از ره دور　　دلا اصلا نترسی از ته گور
دلا اصلا نترسی که روزی　　شوی بنگاه مار و لانه مور

۱۳

بروی ماهت ای ماد ده دوچاو　　بسرو قدت ای رملیه وه دقاو

بجز عشقت خیالی ده دلم نی　　نه دیاری خوشتر نه هیروکاو

۱۴

بگورستان گذر کردم کلم بیش　　بدیدم حال دولتمند درویش

نه درویشی بجا کی بی کفن ما　　نه دولتمند برد از یک کفن بیش

۱۵

قماسته نه همسری داره نه هم کشت　　بجز زیزی کسی احسان نکفت اف

همیشه شیوه و کارش همینه　　چراغ دودمانی ره کنه پف

۱۶

دراوه ناسوته درموون چه نال　　هر ام رکن ناموته کریون به نعل

بسوته ام کلی آلاله بی پشم　　سرمونه کتان باردن چه حاصل

حرامم بی ته بو آلاله و گل   حرامم بی ته بو آواز بلبل
حرامم بی اگر بی ته نشینم   کشم در پای گلبن ساغر مل

بخنجر گر در آرن دیده گونم   بآتش گر بسوزن استخونم
اگر بر ناخنونم سنی بکوبن   نگیرم دل ز یار مهربونم

من اون مسکین بی قدر و بر ستم   من اون سوزنده شمع بی سر استم
نه کار آخرت نه کار دنیا   من اون خشکیده نخل بی بر استم

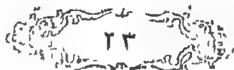
بیا تا دست ازین عالم بداریم   بیا تا پای دل از گل برآریم
بیا تا بردباری پیشه سازیم   بیا تا تخم نیکوئی بکاریم

مو آن رندم که عصیان پیشه دیرم   بدستی جام و دستی شیشه دیرم
اگر تو بیگناهی رو ملک شو   مو از حوا و آدم پیشه دیرم

دلا از دست تنهائی بجانم   ز آه و ناله خود در فغانم
شوان تار از درد جدایی   کره فریاد مغز استخوانم

مو آن محنت کش حسرت نصیبم   که در هر ملک و هر بومی غریبم
نه بو روری که آئی بر سر من

بشهر شوق سر کوی ته دیرم   بدل مهر مه روی ته دیرم
بت من کعبه من قبله من   ته ئی هر سو نظر سوی ته دیرم

بسر غیر تو سودائی ندیرم   بدل جز تو تمنائی نه دیرم

خداوندا که در بازار عشقت   بجز جون هیچ کالائی نه دیرم

غم عشق تو مادرزاد دیرم   نه از آموزش استاد دیرم

خوشم با آنکه از یمن غم تو   خراب آباد دل آباد دیرم

بعمر خویشتن تا یاد دیرم   ز هجرت ناله و فریاد دیرم

ندارم خاطر شادی بخاطر   همیشه خاطر ناشاد دیرم

بغیر ته دگر یاری نه دیرم   با غیاری سر و کاری ندیرم

بدکان تو آن کاسد متاعم   که اصلا روی بازاری ندیرم

بوره ای روی ته باغ و بهارم خیالت مونس شبهای تارم

خدا دونه که در دنیای فانی بغیر عشق ته کاری ندارم

ز بخت بد هزار اندیشه دیرم همیشه زهر غم در شیشه دیرم

ز ناسازی بخت و گردش چرخ فغان و آه و زاری پیشه دیرم

ز عشقت آتشی در بوته دیرم در اون آتش دل و جان سوته دیرم

شهت گر پا نهد بر چشم ایدوست بمژگون خاک راهش رفته دیرم

بوره بوره که دیدار ته وینم گل و سنبل ز دیدار ته چینم

همین شوقم بدی سالون ماهون که در روزی دمی با ته نشینم

الهی آتش عشقم بجان زن　　شرر زان شعله ام بر استخوان زن

چو شمعم بر فروز از آتش عشق　　بر آن آتش دلم پروانه سان زن

بی ته گلشن بچشمم گلخن آیو　　واته گلخن بچشمم گلشن آیو

گلم ته گلبنم ته گلشنم ته　　که باته مرده را جان بر تن آیو

بدل چون یادم از بوم و بر آیو　　سرشکم بیخود از چشم تر آیو

از آن ترسم من برگشته دوران　　که عمرم در غریبی بر سر آیو.

خوش آن ساعت که یار از در درآیو　　شو هجران و روز غم سر آیو

ز دل بیرون کنم جان را بصد شوق　　همین واجم که جایش دلبر آیو

۳۷

بی ته هرگه سرم بر بالش آیو   اختانم چونی در نالش آیو

ز هجرانت بجای اشکم از چشم   ز ژرگون شعله‌های آتش آیو

۳۸

امان از اختر شوریده مو   فغان از بخت برگردیده مو

فلک از کینه ورزی کی گذاره   دره خون از دل غمدیده مو

۳۹

عزیزون موسم جوش بهاره   چمن پر سبزه صحرا لاله زاره

دراین موسم دمی فرصت غنیمت   که دنیای دنی بی اعتباره

۴۰

غمم بیحد و دردم بی شماره   فغان کاین چاره دردمون نداره

خداوندا ندونه تا صبح مو   که فریاد دلم بی اختیاره

سری سرگشته ام سامون ندارم　　دل خون گشته ام درمون ندارم

بکافر مذهبی دل بسته دیرم　　که در هر مذهبی ایمون ندارم

الهی سوز عشقم بیشتر که　　دل ریشم ز دردش ریشتر که

ازین غم گر دمی فارغ نشینم　　بجانم صد هزاران نیشتر که

نرم بالین تنم بستر ندارد　　بجز شور غمت در سر ندارد

نهد دور ازته هر کس سر ببالین　　الهی سر ز بالین بر ندارد

ته هر سوته دلی نالان آیه　　ز رخسار مو و خون لاله آیه

نسوته دل چه دونه حال سوته

زبس مهر رخت عالم فروزه — جهان را دل بمهرت سینه سوزه

فلک را شیوه دایم اینچنین بود — که هر جا چشم امیدی بدوزه

غم عشقت ز گنج رایگان به — وصال ته ز عمر جاودان به

کهی از خاک کویت در حقیقت — خدا دونه که از کون و مکان به

صدای پای اشتان مژده آیه — بگوش آوازه   آیه

رفیقون میرون نوبت بنوبت — وای آن روز که نوبت برته آیه

چه خوش بی مهربانی هر دو سر بی — که یکسر مهربانی درد سر بی

اگر مجنون دل شوریده داشت — دل لیلی از آن شوریده تر بی

ز دست عشق هر شو حالم این بی — سرم بر خشت و بالینم زمین بی

خوشم این بی که موته دوست دیرم — هر آن ته دوست داره حالش این بی

اگر جایت بچرخ چارمین بی — مدومت گرگ مرگ اندر کمین بی

وگر صد سال در دنیا بمونی — در آخر منزلت زیر زمین بی

بگورستان گذر کردم صباحی — شنیدم ناله و افغان و آهی

شنیدم کلهٔ با خاک میگفت — که دنیا نیارزد بکاهی

هر آن کس مال و جاهش بیشتر بی — دلش از درد دنیا ریشتر بی

اگر بر سر نهد چون خسروان تاج — بشیرین جانش آخر نیشتر بی

عزیزون از غم و درد جدایی | بچشمونم نمانده روشنایی

گرفتارم بدام غربت درد | نه یار و همدمی نه آشنایی

دل شاد از دل زارش خبر نی | سلامت روز بیمارش خبر نی

نه تقصیر ته این رسم قدیمه | که آزاد از گرفتارش خبر نی

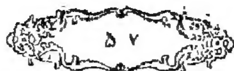
نصیب کس نبی درد دل مو | که بسیاره غم بیحاصل مو

کسی بو از غم و دردم خبردار | که داره مشکلی چون مشکل مو

بلا گردش بکام دلبرم بی | سخنهای خوشش تاج سرم بی

اگر شاهم ببخشد ملک شیراز | همان بهتر که دلبر در برم بی

ز دل مهر رخ تو رفتنی نی — غم عشقت بهر کس گفتنی نی

ولیکن سوزش مهر و محبت — میان مردمون نهفتنی نی

تو که خورشید اوج دلربائی — چنین بی رحم و سنگین دل چرائی

با ذل آن همه مهر و محبت — با آخر راه و رسم بیوفائی

نه بو روزم بغیر بیقراری — شوون بیداری و افغان و زاری

بمن سوزه دل هر دور و نزدیک — ته از سنگین دلی پروا نداری

